

Tjörns kommun

**Kommunspezifisk bilaga till
Göteborgsregionens avfallsplan
A2020**

Kommunspecifik bilaga till A2020

1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund	3
2.1. Syftet med Tjörns kommuns bilaga till A2020	3
3. Förutsättningar	3
3.1. Befolkning och bebyggelse	3
Öar utan broförbindelse	4
Övriga kommunen	5
3.2. Organisation och infrastruktur	5
3.3. Avfalls- och återvinningsanläggningar	5
3.4. Ekonomiska förutsättningar	6
4. Lokala mål, policies och planer	6
4.1. Koppling mellan den regionala avfallsplanen och andra styrdokument i kommunen	6
4.2. Nulägesanalys och måluppfyllelse	6

1. Sammanfattning

Tjörns kommun kommer att genomföra en rad åtgärder vad gäller framförallt insamling av källsorterat avfall för att höja standarden på avfallshanteringen, öka servicenivån gentemot kunder, förbättra materialåtervinningen och därmed få bästa kund- och miljönytta. Åtgärderna ligger väl i linje med de regionala mål som ställts på avfallshanteringen. Den viktigaste åtgärden som föreslås är att införa fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar samt att alla abonnemang ska omfatta matavfallskärl och kärl för brännbart avfall som ägs av kommunen /entreprenören. Alternativet med enbart hemkompostering och hämtning av brännbart avfall utgår. En ny ändamålsenlig återvinningscentral planeras att byggas för att öka materialåtervinningen. Återvinningscentralen ska även kunna ta emot verksamhetsavfall i större utsträckning än idag. Farligt avfall i form av småelektronik, glödlampor, lågenergilampor etc., ska kunna lämnas i några större butiker i den s.k. Samlaren (box med inkasthåll för avfallet), eller liknande system. Tidpunkten för start av den fastighetsnära insamling av förpackningar är under sommaren-hösten 2011 i samband med att den nya insamlingsentreprenaden startar. Ändring av avfallstaxan planeras till den 1 oktober 2011.

2. Bakgrund

2.1. Syftet med Tjörns kommuns bilaga till A2020

Syftet med denna bilaga är att beskriva hur Tjörns kommun lokalt tänker arbeta för att uppfylla de mål som ställts upp i den regionala planen. De åtgärder som Tjörns kommun föreslår ligger relativt nära i tiden.

3. Förutsättningar

3.1. Befolkning och bebyggelse

Antalet barn mellan 6-12 år är 1 042. Antalet personer i arbetsför ålder, 19-64 år, är 8 567. 2 366 personer är i åldern 65-79 år. Av de kommuninvånare som är mellan 20 och 64 år förvärvsarbetar 82 procent. Antalet kommuninvånare som har förvärvsarbete är 7 368 och 4 439 personer arbetar inom kommunens gränser.

Tjörn har 1 700 företag och drygt var tionde Tjörnbo har ett eget företag. De flesta av företagen har färre än 10 anställda.

Näringslivet på Tjörn består av små och medelstora företag. Det finns företag inom de flesta näringarna, men de största är shipping, transport, turism, handel, byggverksamhet och jordbruk.

Ett flertal av invånarna pendlar till andra kommuner för att arbeta. År 2008 var det 4 075 personer som pendlade ut till andra kommuner. Samtidigt pendlade 1 146 in till Tjörn. I första hand pendlar man till Göteborg och Stenungsund.

Nuvarande befolkning (permanentboende) och befolkningsförändringar, fördelat per delområde på Tjörn, visas i *tabell 1*. Befolkningsökningen har varit ca 1,7% på 10 år.

Tabell 1 Befolkningsmängd inom olika delområden på Tjörn (källa Tjörns hemsida)

Område	1998	2008	Förändring 98-08
Askerön	417	418	1
Dyrön	275	256	-19
Klädesholmen	478	400	-78
Klövedal	1 288	1 380	92
Kållekärr	1816	1 907	91
Rönnäng	2 720	2 762	42
Skärhamn	3 490	3 521	31
Valla	3 490	4 108	161
Åstol	278	211	-67
Tjörn totalt	14 709	14 963	

Öar utan broförbindelse

De större öarna som ligger inom kommunen förutom huvudön Tjörn är Stora och Lilla Dyrön, Åstol, Tjörnekalv, Härön, Flatholmen och Risö.

Antalet hushåll fördelat på fritidshus och permanent boende visas i Tabell 2. Förhållandena gäller 2009.

Tabell 2 Antal hushåll på öar utan broförbindelse (2009)

Ö utan broförbindelse	Antal permanent boende	Antal fritidshus
Stora Dyrön	144	49
Åstol	132	62
Tjörnekalv	24	34
Härön	41	42
Flatholmen	0	32
Risö	0	48
Lilla Dyrön	0	18
	341	285

Övriga kommunen

Med övriga kommunen avses huvudön Tjörn. Antalet hushåll i fritidsboende och permanentboende i tätorterna visas i Tabell 3.

Tabell 3 Antal hushåll på huvudön Tjörn (2009)

Fastlandet	Antal permanent boende	Antal fritidshus
Klädesholmen	231	123
Höviksnäs	446	258
Kållekärr	90	0
Rönnäng /Bleket	532	137
Skärhamn	1159	94
Myggenäs	571	63
Övriga områden, ca	2630	2040

I hela kommunen inklusive öarna finns totalt ca 3 000 fritidshus och 6 000 permanent boende.

3.2. Organisation och infrastruktur

Renhållningsansvarig är tekniske chefen på Samhällsbyggnadsförvaltningen. På tekniska avdelningen finns en VA- och Avfallshandläggare. Kundtjänsten för VA och Avfall ingår som en del i kommunens Kundcenter.

Heås ÅVC drivs av Tjörn Miljö AB (TMAB) på uppdrag av Samhällsbyggnadsnämnden. Renova har uppdraget att mellanlagra och omhänderta farligt avfall som lämnas in på Heås ÅVC.

Insamlingen av hushållsavfall utförs av upphandlad entreprenör, idag Renova.

FTI (Förpacknings och tidningsinsamlingen) ansvarar för insamling av källsorterade förpackningar vid återvinningsstationerna i kommunen, baserat på producenternas ansvar för förpackningar. Det finns andra aktörer som ansvarar för andra avfallslag baserat på producenternas ansvar.

Kommunen står idag för batteriinsamlingen och avser ordna med system för insamling av källsorterade förpackningar nära bostadsfastigheterna.

Kommunen och FTI har årliga samråd i frågor som rör insamlingssystemet.

3.3. Avfalls- och återvinningsanläggningar

Tjörns kommun har en återvinningscentral på Heås och tio återvinningsstationer.

Idag saknas återvinningsstation på öarna utan broförbindelse Åstol och Stora Dyrön, Tjörns kommun planerar att underlätta insamlingen av förpackningsmaterial där antingen genom gemensam samlingsplats eller genom någon form av fastighetsnära insamling.

Farligt avfall i form av småelektronik, glödlampor, lågenergilampor etc., ska kunna lämnas i några större butiker i den s.k. Samlaren (box med inkasthål för avfallet), eller liknande system.

Farligt avfall kan idag hämtas i en röd box vid fastigheten utöver överlämnandet på återvinningscentralen.

3.4. Ekonomiska förutsättningar

Kommunal avfallshantering är enbart taxefinansierad, dvs. inga skattemedel används. Tjörns kommun har i sin taxa grundavgift och abonnemangsavgift, abonnemanget är uppdelat i helårs- och fritidsabonnemang som finns i varierande hämtningsintervall och kärlstorlekar.

4. Lokala mål, policier och planer

4.1. Koppling mellan den regionala avfallsplanen och andra styrdokument i kommunen

Styrdokument i Tjörns kommun som har direkt eller indirekt avfallsanknytning är:

- Översiktsplan, Antagen av kommunfullmäktige 2003-03-13. (Ny översiktsplan är under framtagande)
- Avfallsplan gällande från 2005-03-01.
- Avfallsföreskrifter gällande från 2011-01-01.
- Klimatplan antagen av kommunfullmäktige 2004-04-15.

4.2. Nulägesanalys och måluppfyllelse

I regionala avfallsplanen har 18 mål formulerats med förslag till uppföljning och exempel på åtgärder. Vissa av målen är relativt övergripande och kommer att hanteras på regional nivå och i samarbete med kommunerna inom Göteborgsregionen medan vissa är mer konkreta där den enskilda kommunen tar fram egna handlings- och åtgärdsplaner. Nedan kommenteras hur Tjörns kommun kan bidra med att målen uppfylls på det lokala planet. Målen är här numrerade 1 till 18 för att framöver enklare kunna hänvisa till ett specifikt mål. I huvuddokumentet av avfallsplanen finns inte motsvarande numrering utan varje mål ligger under en rubrik.

Kommentarer till uppställda mål

- 1. Hushållsavfallsmängden per person som uppstår i regionen ska år 2020 vara lägre än år 2008.**

För att kunna minska uppkomsten av avfall har ett antal förslag till åtgärder redovisats i avfallsplanen. Återbruk av bruksföremål och andra lämpliga produkter nämns som ett exempel (avsnitt 6.1.1 i A2020) liksom att minska mängden matavfall som kastas.

När det gäller återbruk av produkter av olika slag så finns möjligheten idag att lämna kläder mm på Heås ÅVC till frivilligorganisationer som hanterar detta. Denna verksamhet skulle kunna utvidgas när en ny större återvinningsanläggning tas i drift. När det gäller åtgärder i form av information, kampanjer mm för att minska mängden matavfall så bör detta planeras på regional nivå.

2. Andelen material som samlas in för materialåtervinning ska öka och resultera i en materialkvalitet som kan ersätta jungfruliga material.

För att öka materialåtervinningen ur hushållsavfallet krävs en större tillgänglighet utöver det som kommunen samt Förpackningsinsamlingen (FTI) kan erbjuda idag via Heås ÅVC och återvinningsstationerna (ÅVS). Kommunens återvinningscentral på Heås har en begränsad kapacitet eftersom den är relativt liten. För att öka tillgängligheten och kapaciteten planeras en ny återvinningscentral. Under tiden ska tillgängligheten på den befintliga anläggningen öka genom att ha ökad öppettid för besökare. En ny större ÅVC kommer att innebära att avfall från verksamheter kan tas emot i större utsträckning vilket ytterligare kommer att öka materialåtervinningen i kommunen.

För att förbättra insamlingen av förpackningar och tidningar samt få bättre kvalitet på detta material som ska återvinnas kommer kommunen att införa fastighetsnära insamling av förpackningar, i första hand från bostadsfastigheter. Fastighetsnära insamling innebär i detta fall att boende i villa får en s.k. ÅV-säck för förpackningar och kärl för glas och tidningar som hämtas vid tomtgränsen, eller nära tomtgräns, på promenadavstånd. Kunderna ska inte behöva transportera förpackningar i egen bil eller med kollektivtrafik. För villaboende på öarna och i andra svårframkomliga områden kan det behövas variant av denna insamling beroende på de specifika förhållanden som råder med tätbebyggda områden och små vägar.

För flerbostadshus och verksamheter får utformningen av insamlingen bestämmas från fall till fall beroende på förutsättningarna.

3. Mängden producentansvarsmaterial i det brännbara hushållsavfallet ska minst halveras.

Några plockanalyser har inte utförts av det brännbara avfallet från specifikt Tjörns kommun. Generellt är dock innehållet av producentansvarsmaterial ca 30% i kärl- och säckavfallet (avsnitt 6.1.2 i A2020). Genom att införa fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar i kommunen som en del av den ordinarie avfallshämtningen och ge bra information om vikten av att sortera ut materialet från den brännbara fraktionen finns goda förutsättningar att uppnå ett bra resultat. Exempel på det finns från näraliggande kommuner.

4. Minst 50 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen utnyttjas. Allt separat insamlat matavfall ska gå till biogasproduktion.

På Tjörns kommun är andelen hushåll som anmält att de har hemkomposter stor, ca 65%. I vilken mån som hemkomposterna används och komposten nyttjas som växtnäring är ej känt. Kommunens önskemål är att mer matavfall samlas in som kan gå till biogasproduktion istället för hemkompostering eftersom detta innebär en betydligt bättre utnyttjande av energin samt mindre utsläpp av klimatgaser. Dessutom är det bekvämare för kunderna som slipper skötseln av en kompost. Det matavfall som samlas in separat idag från hushåll och verksamheter på Tjörn går till biogasproduktion där gasen används som fordonsbränsle. Genom att införa ett hämtningsabonnemang som alltid omfattar både matavfall respektive brännbart i separata kärl, finns förutsättningar att kunna samla in betydligt mer matavfall, kanske 50% mer, än idag.

5. Energikvalitet och exergimängd (energi av högsta möjliga energikvalitet - främst el och bio- eller syntesgas) ska öka per avfallsmängd.

Kommunen kommer att arbeta för att kvaliteten på insamlat avfall blir hög vilket innebär ett högt energiutbyte från avfallet vid förbränning och biogasproduktion.

6. Mängden el-avfall respektive farligt avfall i det brännbara hushållsavfallet ska minst halveras.

Genom ökad information och en ökad tillgänglighet att bli av med el- avfall och farligt avfall på ett miljösäkert sätt finns förutsättningar att minska risken att denna typ av avfall hamnar i det brännbara avfallet. Kommunen kommer att verka för att ett användarvänligt system som kallas Samlaren (eller annat likvärdigt system) ska användas i kommunen. Samlaren är ett skåp med olika inkasthål likt de som finns för pant-flaskor/burkar. Där kan t.ex. småbatterier, glödlampor, lågenergilampor, sprayburkar, kemikalier i små förpackningar (t.ex. nagellack), elektronik (t.ex. mobiltelefoner, eltandborstar, klockor) lämnas. Samlaren placeras med fördel i större butiker. På ÅVC:n finns alltid möjlighet att lämna alla typer av farligt avfall.

Det nuvarande systemet med röda boxar för farligt avfall från hushållen bedöms fungera dåligt då efterfrågan på den fastighetsnära hämtningen (efter beställning) varit liten.

7. Energiåtgång, mängden fossilt CO²-utsläpp, NO_x och partiklar per insamlad mängd hushållsavfall ska minska. Med avseende på CO² ska minskningen i insamlingsledet vara minst 30 %.

Det som dimensionerar hämtfrekvensen idag är insamlingen av matavfall. Eftersom det redan idag finns många fastigheter som har hämtning av matavfall så måste sopbilen åka på i stort sett varje gata för att hämta matavfall. När matavfall ska hämtas vid alla fastigheter ökas inte körsträckan nämnvärt, men antalet stopp vid fastigheterna ökar. Det är därför viktigt att miljövänliga sopbilar används. Krav på detta har ställts vid den nyligen genomförda upphandlingen. Varje gång sopbilen hämtar matavfall tar den även med sig någon annan avfallsfraktion, eftersom flerfacksbilar används på Tjörn. Trots att källsorterade förpackningar ska hämtas vid fastigheterna kommer transportarbetet inte att öka nämnvärt. Samtidigt minskar kundernas behov av egna transporter med bil eller

kollektivtrafik, för att köra förpackningar till återvinningsstationer. Insamling med sopbilar enligt schemalagd rutt är betydligt mer energieffektivt än transporter via personbilar till återvinningscentraler. Fastighetsnära insamling innebär en hög service för kunden samtidigt som miljöpåverkande transporter bör kunna minskas eller i vart fall inte öka.

Samtliga insamlingskärl för hushållsavfall kommer att bytas ut och ägas av entreprenören/kommunen fr.o.m. 1 oktober 2011. Syftet är att kommunen lättare ska kunna styra över var och hur kärl kan ställas upp för att underlätta insamlingen, minimera transporterna, förbättra arbetsmiljön för renhållningspersonalen och underlätta för kund.

För att minimera de tunga transporterna av hushållsavfall till behandlingsanläggningarna sker idag en omlastning av avfallet till större containrar vilket innebär färre men större transporter. För att minimera utsläppen av koldioxid och kväveoxider mm kommer de sopbilar som ska användas i insamlingen av hushållsavfallet fr.o.m. oktober 2011 att ha RME (rapsmetylester) som bränsle.

8. Nedlagda deponier i regionen ska inte medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Deponin på Heås har stängts och kommer att sluttäckas enligt deponeringsförordningens krav, som är högt ställda, för att minimera risk för skada på människors hälsa eller miljön. Kraven innebär att deponin ska förses med ett tätskikt och ett skyddsskikt så att mycket lite vatten kan tränga in och bilda lakvatten. Lakvattnet luftas naturligt i en serie dammar innan det släpps ut i recipienten. Sluttäckningen ska vara helt klar under 2013.

Det finns ytterligare en gammal deponi på Tjörn, Djuphult. Denna är täckt och ingen efterkontroll har bedömts som nödvändig. Inga ytterligare åtgärder planeras här.

9. Arbetsskador ska minska till minst samma nivå som riksgenomsnittet för samtliga branscher i Sverige.

Arbetsmiljöfrågorna är viktiga och arbete pågår löpande med t.ex. utbildning, genomgång av arbetsmiljön framförallt på Heås ÅVC som drivs av ett kommunalt bolag.

Arbetsmiljöfrågorna vid insamling av avfall hanteras av den entreprenör som anlitas av Tjörns kommun.

Tjörns kommun har mycket utförligt beskrivit de speciella förhållanden som gäller i den äldre skärgårdsbebyggelsen och ställt krav på entreprenören att ordna med insamlingsystem som uppfyller gällande krav avseende arbetsmiljö för renhållningspersonalen.

10. Antalet olyckor inom avfallshanteringen med tredje person inblandad ska minst halveras.

Med olyckor med tredje man avses t.ex. olyckor där privatpersoner blivit påkörda av sopbilar eller blivit skadade på ÅVC:n. Vid upphandling av insamlingsentreprenaden har Tjörn ställt krav på säkerhetsutrustning t.ex. backningskameror, som innebär minskad risk för att chauffören backar på någon person. Kommunen ska också i samarbete med entreprenörer och kunder medverka

till att transportvägarna fram till hämtningsställena är säkra, att moment som backning kan undvikas i största möjliga grad o.s.v.

11. Avfallshanteringen ska utföras med hög kvalitet i förhållande till kostnad.

Upphandling av renhållningsentreprenader sker i enlighet med lagen om offentlig upphandling (LOU). Detta innebär att kommunen i förfrågan kan specificera långt gående krav på utförande och kvalitet. Det anbud antas som ger lägst kostnad i förhållande till kompetens, utförandebeskrivning, referenser etc.

12. Minst 90 procent av hushållen är nöjda med avfallshanteringen.

Kundnöjdheten med avfallshanteringen kommer att mätas genom de kommunenkäter som skickas ut vart tredje år till ett urval av kommuninnevånare.

13. Rätt kompetens och jämn åldersfördelning.

Kommunen har idag en kompetent personal liksom en jämn åldersfördelning på den personal som arbetar inom avfallshanteringen. Det gäller personal på kundtjänst, handläggare och driftspersonal på Heås ÅVC. Kompetensen byggs på efter hand genom att personalen erbjuds att gå kurser hos bland annat Avfall Sverige (branschorganisation för kommunal avfallshantering).

14. Utveckla och tillvarata ny kunskap för att bibehålla en modern avfallshantering.

Genom det regionala samarbetet med kommunerna inom Göteborgsregionen samt medlemskapet i Avfall Sverige kan ny kunskap inhämtas och ny teknik utvecklas. Kommunen kommer att arbeta för att avfallshanteringen inom kommunen ska vara i framkant.

15. Planer för att klimatanpassa tillståndspliktiga anläggningar ska vara klara år 2015.

Den planerade nya ÅVC:n kommer att vara tillståndspliktig. För den befintliga ÅVC:n finns ett tillstånd idag. En plan för att klimatanpassa avfallsanläggningen kommer att tas fram. Vad en klimatanpassning innefattar får diskuteras fram på förslagsvis regional nivå.

16. Avfallshanteringen ska beaktas i alla skeden av samhällsplaneringsprocessen.

En fastställd avfallsplan har samma dignitet som vilken annan kommunal plan som helst, t.ex. översiktsplan eller detaljplan. Detta innebär att avfallsplanen på samma sätt ska beaktas i samhällsprocessen.

17. Hög beredskap och kompetens för risk- och krishantering.

Kommunen arbetar för att hålla en hög beredskap och kompetens för risk och krishantering, och har en särskild organisation för detta som träder in när behov finns.

18. Behandlings- och hanteringskapaciteten i avfallssystemen, inklusive förorenade massor ska vara säkrade.

Kommunen har inga egna behandlingsanläggningar för avfall eller förorenade massor men har avtal med Renova vad gäller behandling av hushållsavfallet. När det gäller förorenade massor bör kapacitet finnas inom regionen och en plan för omhändertagande tas fram inom Göteborgsregionen.